

Kültür ve İletişim

culture&communication

Yıl: 25 Sayı: 49 (Year: 25 Issue: 49)

Mart 2022-Eylül 2022 (March 2022-September 2022)

E-ISSN: 2149-9098

2022, 25(1): 182-209

DOI: 10.18691/kulturveiletisim.986860

****Araştırma Makalesi****

İki Millet Bir Bahçe:

“Millet Bahçeleri” Haberlerinde Farklı Millet

Tanımları*

Mesut Yücebaş & Semiray Yücebaş**

Öz

Kent mekanları ve bunlara ilişkin düzenlemeler politik alandan bağımsız düşünülemezler. Buradaki çalışma Türkiye’de politik çatışmanın kentsel mekân üzerinden okunabileceğini iddia etmektedir. Özellikle son dönemde, Türkiye’nin birçok farklı şehrinde millet bahçelerinin inşa edilmesi gündeme gelmiş ve bu durum kamuoyunda tartışmalara neden olmuştur. Millet bahçeleri iktidar partisi tarafından yeşil dönüşümün bir parçası olmanın yanı sıra milletin her kesimine ait bir mekân olarak sunulmuştur. Mekânın bu sunumunda popülist siyasal söylemin izleri bulunmaktadır. Türkiye’deki millet bahçelerine yönelik kentsel dönüşümler gazete haberlerine de yansımıştır. Bu haberlerde farklı kentlerdeki popülist dille tanımlanan millet bahçelerinin zaman zaman politik alanın çatışmalı diline tahvil edildiği ve bu dilde de iki tür halk ve millet kavramının öne çıktığı gözlemlenmektedir. Çalışmada özellikle millet bahçelerine yönelik siyasi ve kamusal aktörlerin söylemlerinin basındaki yansımaları ve politik söylemde iki farklı politik millet tahayyülünün nasıl üretilmekte olduğu incelenmektedir. Çalışmada bu amaçla biri iktidara diğeri de ana muhalefete yakın olmak üzere farklı siyasal pozisyonlara sahip iki popüler gazetede (*Sabah* ve *Sözcü*) millet bahçeleri haberleri araştırılmıştır. Çalışmada konuyla ilgili haberlerde millete yönelik tanımlamalar, karşıtlıklar ve sözcük tercihlerinin nasıl gerçekleştiği eleştirel söylem analizi yöntemine dayanarak incelenmiştir. Yapılan incelemede iki farklı gazetede birbirleriyle çatışan iki farklı millet tahayyülünün ortaya çıktığı görülmektedir. *Sözcü Gazetesinde* bu millet, direnen ve mağdur bir karaktere sahipken, *Sabah Gazetesinde* çoktan kendini kanıtlamıştır.

Anahtar Sözcükler: Millet, millet bahçeleri, popülizm, kent, haber, söylem.

* Geliş tarihi: 25/08/2021 . Kabul tarihi: 03/01/2022

** Mesut Yücebaş: Gaziantep Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü.

Orcid no: 0000-0002-6033-4171, mesut.yucebas@gmail.com

Semiray Yücebaş: Gaziantep Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü.

Orcid no: 0000-0002-7314-8028, semirayyucebas@gmail.com

****Research Article****

Two Nations One Garden: Different Definitions of Nation in the News of “Nation Gardens” *

Mesut Yücebaşı & Semiray Yücebaşı**

Abstract

Urban spaces and their regulations cannot be considered independent of the political sphere. This study here claims that the political conflict in Turkey can be read through the urban space. Especially in the last decade, the construction of national gardens in many different cities of Turkey has come to the fore causing public debates. The national gardens have been presented by the ruling party as a part of the environmental transformation and as a place belonging to all segments of the nation. There are traces of populist political discourse in this presentation of the space. Urban transformations for the national gardens in Turkey has also been reflected in the newspaper reports. In these pieces of news, it can be observed that the national gardens, as defined in the populist language in different cities, are sometimes transformed into the conflicting language of the political field. In this language, two types of people and nation concept come to the fore. This study examines the reflections of the discourses of political and public actors about the national gardens in the press and how the images of two different nations are produced in the political discourse are examined. For this purpose, the national gardens news in two popular newspapers (*Sabah and Sozcu*) which have different political positions, the first close to the government and the second close to the main opposition, are investigated in this study. The study searches the definitions, oppositions and word preferences for the nation in the news about the subject were examined based on the critical discourse method. In the examination process, the images of two different nations conflicting with each other can be seen in the two opposite newspapers. While the image of this nation had a resisting and victimized character in *Sozcu*, it has the image of an already proven itself nation in *Sabah*.

Keywords: Nation, national gardens, populism, urban, news, discourse.

* Received: 25/08/2021. Accepted: 03/01/2022

** Mesut Yücebaşı: Gaziantep University, Faculty of Communication, Department of Journalism.

Orcid no: 0000-0002-6033-4171, mesut.yucebas@gmail.com

Semiray Yücebaşı: Gaziantep University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Publicity.

Orcid no: 0000-0002-7314-8028, semirayyucebas@gmail.com

İki Millet Bir Bahçe: “Millet Bahçeleri” Haberlerinde Farklı Millet Tanımları¹

Giriş

Kent politik bir mekâna karşılık gelir ve politik çatışmanın mekânsal izlerini taşır. Bu politik çatışmanın izlerinin sürülmesi ise mekâna ve somut olarak nesneye bakılarak yapılabileceği gibi ona işaret eden dil kullanımlarıyla da gerçekleştirilebilir. Mekânın örgütlenişinde mekâna kendi politik dilini aktarmak üzere işe girişen kamusal aktörlere ait söylemlerin görünür olduğu mecralardan biri de haberlerdir. Dolayısıyla gazete haberlerine ait söylemlerde mekâna yönelik politik çatışmalı dilin izlerini sürmek mümkün görünmektedir. Buradaki çalışmanın maksadı da haber söylemlerinden hareketle Türkiye’de mekâna yansıyan çatışmalı politik dilin, milleti tasvir etme biçimlerini ortaya koymaktır.

Millet bahçeleri, son birkaç yıldır siyasi iktidarın birçok kentte oluşturmaya çalıştığı kentsel dönüşüm düzenlemeleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. 2018 yılından itibaren Türkiye’nin birçok şehrinde, popülist siyaset söyleminin içerikleri ile tanımlanan millet bahçeleri kurulmaya başlanmıştır. Söz konusu dönüşüm kamuoyunda tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Gazetelerde bazı durumlarda mekânsal dönüşüme yönelik itiraz ve mücadelelere yer verilmiş, bazen de mekânın nasıl bir ihtiyacı karşıladığı (veya karşılama iddiasında olduğu) ve mekânın hitap ettiği milletin özelliklerinin neler olduğu işlenmiştir. Dolayısıyla iki politik pozisyonun, bir mekân aracılığıyla iki millet kurgusuna yaslanmakta olduğu ve bunların birbirine karşıtlık oluşturacak şekilde temsil edildikleri farklı gazetelerin haber söylemlerinde görülebilir. Mekân, bu çatışmanın hem zemini hem de gerçekleşmesi muhtemel millet tasavvurunun kurucusudur. Bu çalışmada da söz konusu içeriklerin farklı politik pozisyona sahip iki gazetede (*Sabah* ve *Sözcü* gazeteleri) nasıl üretildiği incelenmektedir. Konuyla ilgili haberlerin eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelendiği bir araştırmayla, iki millet kategorisinin tek bir mekândan hareketle nasıl tesis edilmekte olduğu ve popülist siyasetin tanımladığı millet ile buna direnen, gelecekteki olası milletin ve onun mekana müdahil olma biçimlerinin neye karşılık

¹ Bu makale, daha önce 04-06 Kasım 2020 tarihinde online olarak düzenlenen *IV. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi*’nde sunulmuş ve özet olarak yayınlanmış bildirinin genişletilmiş, gözden geçirilmiş ve tekrar tartışılmış halidir.

geldiği ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Çalışmada öncelikle popülizmin millet tahayyülü ve bunun mekânsal olası yansımaları öncelikli olarak tartışılmaktadır. Popülist siyasetin tek millete ulaşma ülküsünün iki millete yaslanmak zorunda oluşu çalışma için bir çıkış noktası oluşturmaktadır. Ancak bu iki millet vurgusunun söylemsel olduğunu, siyasetin hegemonik inşa edilmişinde bizler ve diğerleri şeklinde kurulmuş bir tahayyülün uzantısı olarak anlaşılması gerektiğini de belirtmek gerekmektedir. Dolayısıyla çalışmanın amacı milletin kuruluşunun ikili yapıya dayanan söylemsel izlerini ve bunun mekân aracılığıyla nasıl gerçekleştirilmekte olduğunu incelemektir.

Popülist Mekân Olarak Millet Bahçeleri

Bahçe, park veya diğer bir ifade ile doğa simülasyonlarının kentler için önemli olduğunu söyleyebiliriz. “Bahçe olmadan, park olmadan, doğa simülasyonu olmadan, labirentler olmadan, okyanusu ya da ormanı hatırlatacak şeyler olmadan yabancı formlar, insani olan ve olmayan formlar alıncaya kadar hırpalanmış ağaçlar olmadan şehir ve kentsel mekân da olmaz” (Lefebvre, 2011: 29). Millet bahçeleri de Türkiye’deki betonlaşmaya ve kötü kentleşme örneği olarak gösterilen kimi yapılara alternatif olarak, siyasal iktidar tarafından üretilmiş bir kentsel dönüşüm projesidir. Diğer birçok kentsel dönüşüm çabasında olduğu gibi kurucu siyasi aktörün muhayyilesinin ve söylemlerinin izlerini taşır².

Henri Lefebvre’nin (2011: 12) ifade ettiği gibi mekân ve mekân politikası, toplumsal ilişkileri ifade eder, fakat aynı zamanda onu etkiler de... Burada da mekân dolayımı ile kurulmaya çalışılan politik bir millet tahayyülü ile karşılaşırız³. Millet bahçelerinde ortaya çıkan egemen politik kurgunun, Türk siyasal yaşantısında önemli bir yeri olan ve günümüz siyasal zemini tartmaya da yardımcı olan popülizm olduğu söylenebilir. Popülist siyasal söylemin özellikle çatışmasız, organik ve lideriyle bütünleşmiş milletin doğru halkı temsil etmesi (Müller, 2017: s. 39) burada mekânın yüzeyine de yansımıştır. Millet bahçeleri politik kurucu aktör tarafından çatışmasız ve

² Elbette bu politik kurgu ve söylemin ekonomik bir veçhe içerisinde gerçekleşmekte olduğunun da altını çizmek gerekir. Nitekim David Harvey’e göre (2012: 109) kentsel kelimesiyle kastedilen kapitalist üretime, değişime ve tüketime olanak sağlayan bir kaynak sistemi olarak böylesi kurulu bir ortamın yaratılmasıdır. Millet bahçelerinin politik gösterenleri bu bağlamın doğallaşmasını da sağlıyor bir yandan. Ancak millet bahçelerinin kapitalizmin ötesine yerleşme iddiasındaki bir dille temsil edildiğine de işaret etmek gerekmektedir.

³ Burada mekânın gölge alanlarını ve diyalektiğini de göz ardı etmememiz gerekiyor kuşkusuz (Lefebvre, 2011: 97).

organik olduğu tahayyül edilen tüm milletin bahçesi olarak kurgulanmıştır. Ancak sınıflar üstü ve geniş bir kapsayıcılığa rast gelen bu siyasal argümantasyon, bu birliği de aynı zamanda dışarıda bıraktıkları üzerinden tesis eder (Yabancı, 2018: 10-11). Dolayısıyla kapsayıcı olduğu ifade edilen mekân birilerini de dışarıda bırakır⁴.

Popülist siyasal söylemin toplum fikrinin, bir karşıtığa dayanmış olsa da aynılığa, birliğe, bundan çıkışsızlığa ve bu birliğin doğallığına ilişkin söylemsel bir iması bulunur⁵. Çatlaklar yoktur burada, toplum tamlığı kavuşmuş veya kavuşmak üzeredir. Ancak Dinçer Demirkent'e göre (2017: 236) halkın özdeşliği olarak siyaset ve demokrasi aynı zamanda kurgusaldır. Çünkü bu gerçekleştiği an, aslında siyaset de ortadan kalkacaktır. Mouffe da demokratik siyaset ile halkın kendisiyle kurulan bir bütünlük kurgusunun karşıtlık içinde olduğunu vurgular:

Demokratik siyaset, tamamen teşekkül etmiş bir halkın kendisini yönettiği anda oluşmaz. Yönetme anı, halkın tanımlanması mücadelesinden, kimliğin oluşturulması mücadelesinden ayrı düşünülemez. Fakat böylesi

⁴ Ernesto Laclau'ya göre (2018: 158-177) bu dışarıda bırakış, aslında siyasetin gereğidir. Öte yandan Sinan Baykan (2019: 16), son kuşak popülizm araştırmalarının kavramdan daha çok siyasal düzeyde yani siyasal söylemlerle, stratejilerle, siyasal mantıklarla ve siyasileşmiş sosyo-kültürel dinamiklerle ilgili bir olguyu anladığını vurgular. O, *patronaj* ve *klientelizm* gibi yeniden dağıtımçı tekniklerle de ilgilenilmesi gerektiğini salık verir. Baykan (2019: 20) ayrıca medyada yaşanan dönüşümlerle birlikte liderler ve bu liderleri takip eden kitleler arasında bir bağ olarak popülizmin etkili bir siyasal unsur olarak yükselmesine zemin hazırladığını da vurgulamaktadır. Aslında, homojen, lideriyle de bütünleşmiş, tesanütçü bir topluluk fikrinin emareleri kapitalist toplumun kültür pratiklerinin bir sonucu olarak uzun süredir iletişim ve medya araştırmalarının merkezinde yer alıyordu. Örneğin Theodor W. Adorno (2012: 49), zaten radyonun herkesi demokratik yoldan dinleyiciye dönüştürerek otoriter biçimde aynı programların dinleyicileri haline geldiğini belirtiyordu. Yani standartlaşma, kültür endüstrisi çağının bir mottosuydu onun için. Öte yandan bu standartlaşmaya yönelik tepki de farklı yoldan aynı sonuca ulaşıyordu. Raymond Williams (2017: 114-115) İngiliz popüler edebiyatını incelerken, Norbert Elias'ın (2004) da çerçevesine uygun bir şekilde, mekanik ve faydacı bir toplumsal alanda, kültüralizmin farklı ve daha üstün bir toplumsal fikir üretiyor olma hissi verdiğini ifade ediyor ve kültürün değişim karşısında toplum tarafından savunulması gereken bir kimlik gibi tanımlandığını söylüyordu. Dolayısıyla aslında Williams, kapitalist modern toplumda kültürün yeniden keşfinin bir kimlik arayışına dönüştüğünü, bunun da organik bir toplumsal bütünlük arayışıyla ilgili olduğunu ima etmektedir. Hasan Aksakal (2015) da bu farklılaştırıcı kültüre yönelik talebi, Türkiye bağlamında inceler, diğer bir deyişle Türkiye'deki romantik politik kültürün politik yaşamdaki derinlere işleyen mekanizmasını tahlil etmeye çalışır. Kısacası bu iki tarz bakış açısı (kültür endüstrisi ve kültüralizm eleştirisi) bir arada ele alındığında, sanıldığı aksine modern kapitalist kültürel yaşamda söz konusu olan şeyin, tek başına mekanik ve uçucu olanın neden olduğu bir standartlaşma olmadığı görülür, bu aynı zamanda ancak diğerlerinden farklılık ısrarı ile tesis edilmiş bir kimlik ve kültür arayışının da neden olduğu bir standartlaşmadır. Bu ikincisinde de kültür endüstrisi, ilkindekine benzer bir rol oynar. Benzer bir tespiti "Diyalektik İmgelem"de Martin Jay de yapar (2014: 295). Sonuçta, popülist siyasetin medya kültürleri ve popüler kültürün oluşturduğu dinamikler bağlamında ele alınması anlamlı görünmektedir. Bunlara bir de kültürel çalışmaların rıza mekanizması ile oluşan hegemonya kavramını da ilave etmek gerekir. Medyasıyla ve popüler kültürüyle bütünleşmiş bir lider ile kültürüyle ve kimliğiyle bütünleşmiş bir topluluk popülist siyaset için doğru zemini oluşturur. Zira James Curran (2016: 15) da üst düzey politikacıların gücü ellerinde toplamasına ve medyayı meslektaşları ve parti aygıtlarını atlayarak doğrudan ulusa hitap etmek için kullanılmasından söz eder. Medya bu sürecin merkezindedir.

⁵ Robert Nispet'in (1986: 25) toplum tahayyülü de tam olarak buna karşılık gelir.

bir kimlik asla tamamen şekillendirilemez ve ancak çoğul ve rekabet halindeki özdeşleşme biçimleri aracılığıyla var olur (Mouffe, 2019: 77).

Dolayısıyla popülist siyaset, tekil ve gerçekleşmiş bir millete yaslanmış olsa da doğası gereği iki millet üretecektir. Bu iki millet kurgusunun, Türkiye siyasetinde, iki söyleniş biçimiyle karşımıza çıktığını söylemek mümkündür: *Halk ve millet*. Halk kavramı, devletin resmi kurucu söyleminde önemli bir yere sahiptir ve ilk içeriğiyle siyasal iktidarın kaynağı olarak bir kamusal halkı imler (Çelik, 2002: 77). Ancak bu halk henüz olgunlaşmadığı iddia edilen bir siyaset alanı için, şekillendirilmesi gereken de bir halktır. Bu ikircikli tutum onun, halkı bir yandan ulus devletin kaynağı olarak görmesine, diğer yandan da onda bu potansiyelin oluşmama ihtimalini sürekli olarak siyasal zihin haritasında saklı tutmasına neden olur. Halkın yeni modern devletin kaynağı olarak görünmesi onun hakkında bir romantik soyutlamaya da dayanır. Köylülüğe yüklenen kurucu işlevi bu bağlamda ele almak gerekir (Bora ve Canefe, 2002: 639.) Romantik bakış, ideal bir halk imgesini devletle de bütünleştirir. Bu romantik birleşmeyi cumhuriyetin kurucu kadrolarından sonra iktidara gelen sağ muhafazakâr ideoloji ve partiler hayata geçirecektir (Bora ve Canefe, 2002: 640-541). Bu türden bir romantik bakışla milliyetçiliğe bağlanan halkçılık anlayışında bundan sonra *söz millet* olacaktır. Tahayyül edilen millet artık bir ruha sahiptir. O, hissedilen bir şey haline gelmiştir. Popülist sağın, devletin kaynağı, merkezi veya yansıması olarak gördüğü topluluktur millet⁶. Dolayısıyla bu devletle bütünleşmiş millet kurgusu dışında kalmış olanların, karşı hegemonik söylemsel dizgesinde “halk”, ilk baştaki kamusal içeriğine tekrar döner. Elbette bu geçişleri keskin karşıtlıklar olarak da ele almamak gerekir. Ancak günümüz Türkiye’sinin güncel siyasal söyleminde tamamen olmasa da ve bazen her ne kadar talebi o yönde olsa da halk tabiri, devletle bağı koparılmış bir sivil topluluğa referansla kullanılır. Bu halk henüz olmamış bir millettir.

⁶ Halk ile millet arasındaki ortaklığın, halkın mütecessis bir kitle ve bir ruhun taşıyıcısı olmakla kategorize edilebilecek bir halkçılığa ve buradan da milliliğe ulaşan bir hattı izlediği söylenebilir. Ayrıca Habermas’ın vurguladığı kamusal bir aktör olarak halk ise dar bir burjuva kamusalının ortaya koyduğu bir pratiktir (Habermas, 2014: 173-174). Bir kamu olarak halk bu manasıyla hiyerarşik ve ön belirlenmiş ayrıcalıklara yönelik itirazları içerir. Bir başka anlamıyla halk, çok daha somut bir niteliğe sahiptir. Halk burada sıradan insana karşılık gelir ve yoksulluk, köylülük, sıradanlık bu halkın belirteçleridir. Muhafazakar popülist millet kurgusunun kaynağındaki halk da buna dayanır (Bkz; Bora ve Erdoğan, 2003). Milli aidiyetlik ise tahayyül edilmiş, düşünülmüş bir topluluğa dahil olmayı imler (Anderson, 2007; Hobsbawm, 1995). Dolayısıyla halk kavramı somut karşılığı ile sıradan insanlara, kamuoyunun oluşturucularına ve milli kimliğe uzanan romantik soyut bir halka işaret edebilirken, millilik, soyut, organik ve devletle tanımlanan düşünülmüş bir topluluğa karşılık gelir.

Oysa Millet bahçelerinin referans verdiği topluluk, tamamlanmış, olduğu haliyle devlette de karşılığı bulunan bitmiş ve dolayısıyla da değişmeyen bir millettir.

Öte yandan, millet gibi tam olarak *gerçekleşmiş, bitmiş ve kimliğini sabitlemiş* bir mekân da mümkün değildir. Richard Sennett, bu doğallık ve tamlık sunumunun kentlilikle pek ilgisi olmadığını vurgular, ona göre kentin farkla ve yabancıyla bir bağı vardır. Kentin tamamlan(a)mamış içerikleri, vurgulan(a)mamış boyutlarının önemli bir anlamı bulunur (2016: 61). Kentin boşlukları aynı zamanda özgürlük alanı olarak belirir. Sennett, örneğin, çocukların oyun için bulduğu, düzenlenmemiş ve büyüklerin onlar için hazırladığı güzel yerlerden farklı olan yerleri, onlara ait özgürlük alanları olarak görür (2013: 229-230). Parkları veya bahçeleri kentin kamusal mekanları haline getiren husus da onların katı kurallarla düzenlenmiş olmasından çok, bu tür boşluklar yaratabiliyor olmalarıdır. Park ve bahçelerin Türkiye modernleşmesi içerisinde de önemli bir yeri bulunur.

Modernleşme süreci öncesinde Osmanlı'da yeşil alanlar önceleri ya doğal mesire yerlerine gerçekleştirilen ufak düzenlemeleri içeriyor ya da saray, ev veya özel alanların bir uzantısı olarak tasarlanıyordu (Özgüç Erdönmez ve Aydoğdu Ünlü, 2009). Ancak Tanzimat ile birlikte kamusal mekânın düzenlenişine ilişkin ilk örnekler de görünür olmaya başladı. Çelik (1998'den akt; Özgüç Erdönmez ve Aydoğdu Ünlü, 2009: 39), 1864'te Taksim'deki Hıristiyan mezarlıklarının Şişli'ye taşınmasıyla boşalan alana bir bahçe yapılmasının düşünüldüğünü ve Osmanlı başkentinde türünün ilk örneği olan Taksim Bahçesi'nin bu vesileyle inşa edildiğini belirtmektedir. Bu parkın muadilleri kısa bir süre içerisinde yayılmıştır⁷. Aynı zamanda bu tür yerlerin belirsiz karşılaşmalara sebep olan niteliği ve elbette ön görülemez mekanlara karşılık gelmeleri, Tanzimat dönemindeki Batılılaşma eleştirilerinde de önemli bir rol oynamıştır (Gürkaş, 2009: 177-178).

Cumhuriyetin ilanından sonra ise parklar Cumhuriyet kentinin bir uzantısı olarak konumlanmaya başlamıştır. "Parkların şehir içindeki konumları Cumhuriyet kentinin imajını güçlendirecek şekilde seçilmiştir. Örneğin, genellikle kentin tek ana caddesi üzerinde ve hükümet konağı ile içinde bir heykelin bulunduğu kent meydanının hemen yanında yer almaktadırlar. Bu sayede devletin kentsel imajının parkla yakından ilişkili olduğu söylenebilir" (Gürkaş, 2009: 182). Bu, öncelikle Ankara'da

⁷ Daha sonra 1869 yılında Tepebaşı Parkı yapılmıştır. Bu uygulamaları takiben 1870 yılında Kısıklı'da millet bahçesi yapılmıştır (Sağlık, vd., 2019: 15).

ortaya çıkan ama kısa bir süre içinde diğer kentlere de sirayet eden bir mekân düzenlemesidir. Özellikle Gençlik Parkı, bu yeni kent sahnesinin bir örneği olarak okunabilir (Özgüç Erdönmez ve Aydoğdu Ünlü, 2009: 42). Bu tür yeşil kamusal alanlar farklı saiklerle de tanımlansa (İzmir Kültürpark gibi – fuar), yeni kurulan devletin modern ve çağdaş kentler oluşturma çabasının bir uzantısıydılar (Altan, 2015: 175). 1950 ve daha sonraki yılların kentsel dönüşümleriyle birlikte ise pragmatist yeşil alan düzenlemelerine daha sık rastlanılır.

Öte yandan park ve bahçelerin kurgulanışında, tasarlanışında veya onlarla ilgili söylemsel kabullerde genel anlamıyla kente yüklenen içeriklerin etkili olduğu görülür. 1990'lardan sonra neoliberalizm ve muhafazakâr İslamcı siyasetin park ve bahçelere kazıdığı izler, genel bir kent tahayyülünden ayrı düşünülemez. “Yeni dönemde kentsel mekân, neoliberalizm ve İslamcı muhafazakârlığın yükselişiyle biçimlendi” (Akçaoğlu, 2019: 64). 1990'larda yerel yönetimlerin dönemin İslamcı muhafazakâr partisi tarafından kazanılması bu yeni türde kentsel algının ilk örneklerini oluşturur. Bu algı, kentin meydanlarında, eşiklerinde, girişlerinde kendini hızla ortaya koyar. Ülkü Doğanay, Ankara özelinden bu dönüşümü şu şekilde aktarır:

Kentin çeşitli yerlerine hem geleneksel mimariye hem de çağdaş teknolojinin en ileri düzeyde kullanımına dayanan öğeler serpiştirilmiş, anıtlar, çeşmeler, havuzlar, kente giriş kapıları gibi pek çok yapı neon ışıklı aydınlatmalar, plastik süslemeler, çelik konstrüksiyonlarla bir arada yer almıştır (1999: 8).

2000'lerle birlikte siyasal iktidara taşınan ve neo-liberal ekonomi politikaları ile uzlaşan, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), kentsel mekâna ilişkin tahayyüllerde geleneksel ile modern arasında salınırken bu sefer tüm ülkede, büyük projelerin, gösterişli yapıların inşası ile meşgul olan bir kentsel strateji ortaya koydu. “İnşaat şehveti” olarak kategorize edilen bir kentsel stratejiye karşılık geliyordu bu durum (Tokdoğan, 2018: 203). Millet bahçeleri projeleri de bu büyük projelerin arasında yer alıyordu. Özellikle İstanbul'da başlayıp tüm yurda yayılan Gezi Parkı'na ilişkin yıkım kararlarından sonra farklı politik tahayyülleri bir araya getiren Gezi Direnişi⁸ parklara yönelik kamusal tutumların ve beklentilerin görünür olmasına işaret ediyordu. İktidar partisinin buna yanıt olarak millet bahçeleri projelerini hayata geçirdiği, birçok farklı şehirde özellikle eski stadyumların yerine bu tür bahçeler kurmaya çalıştığı görüldü.

⁸ Mayıs 2013 yılında İstanbul Taksim'deki Gezi Parkı'nın yıkılıp yerine Topçu Kışlası'nın tekrar inşa edilmesi geniş kitleler tarafından protesto edilmiş, eylemler kısa bir süre içerisinde tüm yurda yayılmıştı.

Millet bahçeleri projeleri özellikle 2019 yılındaki yerel seçimlere giden süreçte, iktidar partisinin “gönül belediyciliği” sloganı ile gerçekleştirdiği seçim çalışmalarının da bir parçası oldu⁹. Millet bahçeleri iktidarı temsil eden partinin dünya görüşünü yansıtan, imgeler, mekânsal düzenlemeler ve içeriklerle inşa edilecekti. Millet bahçelerindeki, cami, steril yeşil alanlar, kent mobilyaları, görsel şovlar gibi ayrıntılar, 1990'larda başlayan muhafazakar yerel yönetimlerdeki kentsel düzenlemelerin ulusal ölçeğe yaygınlaştırılmasına karşılık geliyordu.

Sena Işıklar Bengi'ye göre millet bahçelerinin seyrini, büyük ölçüde kent kullanıcıları belirleyecektir (2019: 793-794). Ancak millet bahçeleri kurgusu, iktidar partisi tarafından kapsayıcılık, uyum, tarih ve kimlikle bütünleşme gibi içeriklere dayandırılarak söylemsel olarak çoktan düzenlenmiştir.

Öte yandan son yıllarda basında yaşanan yapısal dönüşüm millet bahçelerinin nasıl bir millet tahayyülüne karşılık geleceğine dair bir takım işaretler taşır. AKP, iktidarının ilk dönemindeki (2002-2008) rıza devşirme stratejisi, medya ile ilişkilerinin çerçevesini çizen bir husustur (Ayan, 2019: 63). Ancak AKP, özellikle 2010'dan sonra bu rıza devşirme stratejisini terk eder. Söz konusu dönüşüm öncelikle millet tahayyülünde karşılığını bulur:

“Bu çerçevede AKP, politik topluluğu, bir millet, homojen ve organik bir kendilik, ‘Bir-olarak-Halk’ gördüğü, demos'u ethnos olarak kavradığı ölçüde, sosyal ve siyasal mücadelelerin, siyasal çoğulculuğun, uzlaşmazlığın meşruiyetini reddetmiştir. Ayrıca, yeni müesses nizamın, yeni kurumsal yapının kurucusu olarak, kendisine karşı halkçı mücadeleye çağrı yapan demokrasinin ‘kurtarıcı yüzü’nü bastırmıştır” (Ateş, 2017: 117).

Millet, artık millet olabilenler ile olamayanlar şeklinde ikiye ayrılmıştır. Millet, söylemde tek bir biçime sahip olduğu için de dışında kalanlar millilik kategorisine dahil olamazlar. Söz konusu dönüşümün basındaki tezahürü de basının kati bir şekilde ikiye ayrıştırılmasıdır¹⁰. Bu ikiye ayrılmış basına ait iki örnek üzerinden haber içeriklerin analizi, konumuz bağlamında, milletin nasıl tahayyül edilmekte olduğunun da izlerini ortaya koymaya yardımcı olacaktır.

⁹ Öte yandan kent ve betonlaşma arasındaki ilişkinin politik ve kültür sembolleri ile birlikte arttığı dönem de söz konusu siyasal oluşumun politik alanı dizayn ettiği döneme denk gelir (Bkz. Serter, 2018; Özet, 2019; Bora, 2017; Çavuşoğlu, 2014).

¹⁰ Günümüzde gazete satışlarının yüzde 80'ini iktidarı destekleyen gazeteler oluşturmaktadır (Özgürlük için Basın Raporu). Sabah Gazetesi'nin de aralarında yer aldığı bir çok ana akım gazete 2015'ten sonra iktidar yanlısı sermaye tarafından yönetilmektedir (Bkz. Durna, Binark ve Bayraktutan, 2019).

“Millet Bahçeleri”nin Söylemsel Kuruluşunun Analizi

Mekân üzerinden çatışan iki millet söylemini haberler üzerinden analiz etmek mümkündür. Bu söylemler, iki politik düzeyde millet söyleminin nasıl şekillendiğini belirleme potansiyeline sahiptir. Araştırmada, farklı politik pozisyona sahip iki popüler gazetenin (*Sabah* ve *Sözcü*) millet bahçeleri tartışmalarının başladığı dönem olan 2018 Mart ayı ile (ki bu tarihte Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan televizyonda ve farklı platformlarda bunun işaretini vermiştir) tartışmaların sönümlenmeye başladığı 2019 Ağustos ayı arasında konuyla ilgili yayınladıkları haberler incelenmiştir. Dönem, aynı zamanda, Mart 2019 yerel seçimlerini de kapsamaktadır. Söz konusu gazetelerin bu dönemde birer siyasi yatırım aracı olarak da görülen millet bahçelerine yoğunlaştıkları gözlemlenmektedir.

Söz konusu tarihsel aralıktaki millet bahçeleri haberleri internet sayfalarından arama motorları aracılığıyla tespit edilmiş, ardından bu haberler makro düzeydeki yerleşimlerine göre (başlık ve spot) gruplandırılmıştır (Bkz: Tablo I). Bu gruplandırmada millet bahçelerine ilişkin farklı bağlamlarda ve içeriklerde çok sayıda haberle (191) karşılaşılmaktadır.

Haberlerde mekân aracılığıyla (millet bahçeleri) gerçekleşen halk ve millet tanımlamaları analiz edilirken eleştirel söylem analizinden faydalanılmıştır. Eleştirel söylem analizinin, çalışmanın da amacına uygun olarak, haber metnindeki ideolojik konumlanışları ve bununla ilişkili olan sözcük tercihlerini teşhis etme imkânı sağladığı söylenebilir. Haberler bir bilgi aktarımı işlevi görse de aslında ideolojik içeriklere sahip metinlerdir (İnceoğlu ve Çoban, 2016). Bu ideolojik yönelimleri ortaya çıkarmaya yarayan metotların başında da eleştirel söylem analizi gelir. Eleştirel söylem analizi negatif bir ideoloji tahlilinden çok, hegemonik ve kurucu söylemsel yapıları incelemeye yardımcı olur (Fairclough, 2003: 170). Eleştirel söylem analizi, analitik bir çözümlene olmaktan çok, anlamın belirli tarihsel dönemlerde ve bağlamlarda nereye sabitlenmekte olduğunu ve bunun nasıl bir hegemonyaya karşılık geldiğini veya neyi yeniden üretmekte olduğunu tespit etmemizi sağlayan niteliksel bir yöntemdir. Bu nedenle bu tür bir çözümlene, bir metindeki sözcüklerin veya temaların tekrar sıklıklarının ölçülmesi yerine bunların mahiyeti ile meşgul olur. Örneğin buna göre, ırkçı bir söylemin bir gazetede az tekrar edilmesi, o gazete söyleminin ırkçı bir içerik üretmediği anlamına gelmez. ırkçı ihlal bir kez dahi olsa teşhis edildi mi, doğru içeriklerin tümü bunu görünmez kılamaz. Buradaki çalışmada

da amaç, söylemsel olarak kurulu bulunan veya kurulmakta olan iki millet kategorisinin mahiyetini ve bu mahiyetin genel seyirinin nasıl gerçekleştiğini ve gerekçelendirildiğini ortaya koymaktır. Araştırmada, tamamlanmış bir milleti referans aldığı varsayılan bir gazete ile henüz oluşum halinde olan bir halk kavramını ön plana çıkaran bir gazeteye yer verilerek konuya ilişkin iki farklı söylemsel oluşumun incelenmesi hedeflenmiştir.

Söz konusu incelemede özellikle haberlerdeki sözcük tercihlerinin nasıl şekillendiğini belirlememizi sağlayan söylemlerin mikro düzeyine ilişkin inceleme çalışmamız için belirleyici olacaktır. Teun van Dijk'a (2007) göre, bir haber söylemi, başlık ve girişte haberin nereye oturduğunu şekillendirmemizi, tematik bağlam ile haber olayının sunumunu, sonuçlarını, açıklamaları, artalanı ve bağlamı içeren ve şematik çerçeveyi oluşturan bir üst yapıya (makro düzey) ve sözel reaksiyonları, kelime tercihleri, retorik kullanımları, kanıt, örnek ve metaforları içeren bir alt yapıya (mikro) sahiptir. Bu mikro düzeydeki söylemsel oluşum dinamiklerine yönelik metotlar çalışmamız için yol gösterici olacaktır. Ancak bu durum, şematik bağlam, açıklama veya artalan gibi hususların fayda sağladığı ölçüde ihmal edildiği anlamına da gelmemektedir.

van Dijk'a göre haber metinlerinin ideolojik düzeyleri, mikro düzeyde gerçekleştiğini söyleyebileceğimiz bazı stilist kullanımlarda karşımıza çıkar. Özellikle bizler ve onlar arasındaki karşıtlıklar, olumlu kendini sunma-olumsuz ötekini sunma etkileşim şeklimizin çok genel bir özelliğidir (van Dijk, 2003: s. 57). Ardından söylemin yerel tutarlılığını sağlayan ifadeler (neden belirtme), imalar, örnek ve kanıt göstermeler, retorik ve benzetmeler haberin ideolojik olarak örülmesinde önemli bir rol oynar (van Dijk, 2003: 60-80). Ayrıca metin, sadece dilsel oyunlarla kurgulanmış bir düzey olarak da anlaşılabilir. Metnin, temelde yatan anlamların metinle nasıl ilişkili olduğunu göstermek için ise bir algısal, sosyal, siyasal ve kültürel bağlam çözümlemesine ihtiyaç vardır (van Dijk, 2007: 172). Buradaki incelemede de niteliksel bir araştırmanın içeriğine uygun olarak formülleştirme veya nicelleştirme edimlerinden kaçınılarak ideolojik bir çerçevenin nasıl gerçekleştiği ve bu çerçevenin ne gibi sonuçlar doğurmakta olduğu özellikle eleştirel söylem analizinin mikro düzeyi için geliştirilen metotlarla incelenmektedir. Diğer bir ifade ile çalışmada, söz konusu mekanlara temas eden halk, haberlerde nasıl tanımlanır (imalar, betimlemeler, nedensel açıklamalar), bu halk neye karşıdır (karşıtlıklar), neye benzer (metaforlar),

haberde kullanılan açıklamalar, kanıtlar, veriler bu tanımlamaları nasıl gerekçelendirir (meşrulaştırmalar), hangi toplumsal bağlam içerisine yerleştirilmişlerdir ve mekanla etkileşimleri nasıl kurulmuştur? gibi sorulara yanıt aranmaktadır.

Sözcü ve Sabah Gazetelerinde “Millet Bahçesi” Haber Temaları

Sözcü ve Sabah gazetelerinde millet bahçelerine ilişkin haberler temalarına göre ayrıştırdığında çıkan sonuç Tablo I’de yer almaktadır:

	Nicelik	Karşıt halk	Müphem	Yatırım	Maliyet	Çevreye uyumsuz	Rant kaynağı	Yeşil alan vuruşu	Sosyal alan	Tarihe Uygunsuz	Doğaya uyum ve koruma	Gerçek çevrecilik	Mekânın Gerçek halkı	Kutsallık	Halkın gerçek temsilcisi-	Müjdelenmiş mekân	Tarihsel süreklilik	Geçmişle hesaplaşan mekân	TOPLAM	
Sözcü	3	8	8		6	3	1	2	1	7	3									42
Sabah	30			2			1	14	3	1	7	2	11	1	3	53	9	12		149
Toplam	33	8	8	2	6	3	2	16	4	8	10	2	11	1	3	53	9	12		191

Tablo I: Haberlerin makro düzeyde tematik bağlamları

Tablo I’de millet bahçelerinin içerildiği haberlerin genel anlamda başlık ve girişte yerleştikleri temalar görülmektedir. Başlık ve girişlerde halk ile mekân arasındaki bağlantıyı kuran haberler, *Sözcü Gazetesinde* 9 (karşıt halk), *Sabah Gazetesinde* ise 11 (mekânın gerçek halkı)’dir. Ancak diğer temalara yerleşmiş bulunan haberler içinde de söylemsel olarak mekân dolayımı ile ortaya çıkan halk ve millet tanımlamalarıyla karşılaşılmaktadır. Özellikle *Sabah Gazetesindeki* haberlerde bu durum daha fazladır. *Sabah Gazetesindeki* haberlerde, özellikle politik aktörlerin açıklamalarına yoğunlaşıldığından birçok konunun tek bir haberde yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle millet bahçelerine ilişkin haberlerde başlık ve girişte farklı temalar yer alsa da içerikte millet ve mekân arasında bağlantılar bulunabilmektedir. Bu söylemsel tercihler araştırmada, temalara ayrıştırılarak farklı başlıklar altında incelenmektedir. İnceleme sayesinde haberlerdeki söylemsel kullanımların düğüm noktaları, nerelerde yoğunlaştığı ve bu sayede de iki millet tahayyülünün çerçevesi belirlenebilmiş olacaktır. Bu kapsamda *Sözcü Gazetesinden* 9 karşıt halk haberi analiz edilirken, *Sabah Gazetesinde* konuya ilişkin içeriklerin bulunduğu 24 haber değerlendirmeye alınmaktadır.

Mekânıyla Bütünleşmiş Organik Millet

Milletin tamamına ermiş ve bütünlük kazanmış, çatışmasız, sınıfsız ve devletiyle de bütünleşmiş temsilleri daha çok *Sabah Gazetesi* haberlerinde karşımıza çıkmaktadır. Buradaki haber söylemlerinde mekân, milleti tanımlarken, onun temel karakteristik özellikleri mekâna yansımış gibidir. Bu tür söylemsel kabulleri belli temalarda kategorize etmek mümkündür.

Tamamlanmış Mekân ve Millet

Tamamlanmış millet, sakinliği, huzuru, çatışmasızlığı simgeler. Bu aynı zamanda kendisiyle olduğu kadar, lideri veya devleti ile de bütünleşmiş bir millettir. Millet bahçesinin açılışına gelen İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun açıklamalarına yer verilen bir haberde, millet bahçesinin nasıl tanımlanacağına yönelik ilk referans noktasına ilişkin bir açıklama yapıldığı görülmektedir: "Sizlere bir emanet ve selam getirdim. Millet bahçesinin hem fikir hem de isim babası olan hayatını millete ve milletine adanmış Cumhurbaşkanımızın sizlere selamını getirdim." Dolayısıyla millet bahçeleri en yüce makam tarafından onurlandırılmıştır. Millet bahçesi devletle birleşmiş bir milletin mekânı olarak tanımlanır. Millet olmanın koşulu bu birleşmedir. Habere göre, millet bahçesinin açıldığı ilçenin belediye başkanı ise millet bahçesini vatandaşların huzur içerisinde vakit geçireceği bir yer olarak tanımlamaktadır. (sabah.com.tr, 16.03.2019). Dolayısıyla liderin onurlandığı bahçeler aynı zamanda vatandaşların huzur içerisinde vakit geçireceği yerlerdir. Burada mekânın huzuru ile milletin huzuru arasında bir ilişki kurulmaktadır.

Bir başka haberde ise seçim sürecinde kurduğu gönül birlikteliğini belediye başkanlığı döneminde de sürdürdüğü belirtilen bir belediye başkanının, millet bahçesini gezip piknik yapmaya gelen vatandaşları ziyaret ettiği, onlarla sohbet ettiği, çay demlediği ve çocuklarla yakan top oynadığı aktarılmaktadır (sabah.com.tr, 11.04.2019). Bu örneklendirmelerin, yönetici ile bütünleşmiş millet söylemini meşrulaştıran bir niteliği bulunur. Millet bahçesi ile başkanın gönül belediyeciliği arasında yani *ruh* ile *mekân* arasında kurulan bir süreklilikten de söz edilebilir. Mekân burada milletin en doğal görünümünü sergiledikleri bir niteliğe sahiptir. Doğal millet, doğal mekân analogisi, aslında yapay olan mekân ve milleti söylemsel olarak tartışmasız bir niteliğe kavuşturur. Bu millet hakkında bir mittir aynı zamanda. Doğal olan değerlidir. Dolayısıyla da kutsaldır. Örneğin bir haberde, AK Parti Genel Başkan

Yardımcısı ve Konya Milletvekili Ahmet Sorgun'un "En kıymetli alanlar, yine en kıymetli olan milletimize tahsis ediliyor" (sabah.com.tr, 09.06.2018) dediğine yer verilmiştir. Milletın doğallığı bu mekânlar tarafından yansıtılmaktayken, bu aynı zamanda en kıymetli değere karşılık gelmektedir: *Doğal olan millet*.

Bir kimliğin oluşumunda şüphesiz istekler de önemlidir. Bir millet bahçesi için yapılan temel atma töreninde konuşan belediye başkanı milletin bahçeleri ile sonuçlanacak olan milletin taleplerini şöyle sıralamaktadır:

İnsanlarımız artık daha fazla yeşil alan istiyor. Yürüyüş yolları istiyor. Bisiklet yolları istiyor. Fitness alanları ve piknik yapabileceği alanlar istiyor. Kahvesini içebileceği kafeteryalar istiyor. Yanında kütüphanesi ve oyun salonlarıyla beraber donanımlı yerler istiyor (sabah.com.tr, 10.08.2018).

Milletin istekleri mekâna yansımaktadır. Millet bahçeleri habere göre milletin taleplerine uygun bir şekilde inşa edilmektedir. Bu talepler arasında nefes almak, keyif, stresten uzaklaşmak, doğallığa kavuşmak gibi betimlemeler ön plana çıkmaktadır. Bu talepleri aynı zamanda haber söyleminde betimlenen milletin mahiyetleri olarak da görmek gerekmektedir. Örneğin bir haber söyleminde "7 'den 70'e her yaş gurubuna hitap eden millet bahçesi, piknik alanlarının yanı sıra göletleri ile eşsiz bir manzara sunarken, çocuklar da doğayla iç içe hazırlanan oyun alanları ve bisiklet yollarında gönüllerince eğleniyor. Toprağa, yeşile ve doğaya olan özlem Mamak'ta gideriliyor (sabah.com.tr, 01.07.2019)" denilmektedir. Bir başka haberde yer alan ifadeler ise şöyledir: "Bunlar tamamlandığında insanların rahatça gezebileceği, vakit geçirebileceği, dinlenebileceği ortamlar var" (sabah.com.tr, 14.06.2019). Aynı gazetede yer alan bir diğer haberde ise Gaziantep'linin buraları iş hayatının yorucu atmosferinden uzaklaşıp dinlenilebilecek bir yer olarak gördüklerine değinilmiştir (sabah.com.tr, 28.05.2018). Bir başka açıklamada kullanılan ifadeler de bu tanımlamayı sürdürmektedir: "İnsanımızın nefes alacağı, açık alan spor tesislerinin, kafelerin, kiraathanelerin olduğu, gençlerin geleceği yerlere dönüştüreceğiz" (sabah.com.tr, 18.06.2018). Bu haberlerde karşımıza çıkan millet, nefes almak istemekte, keyfini arttırmayı arzulamaktadır. Keyfine, huzuruna, gönlünce eğlenmeye, doğaya yönelik bu taleplerin artık kendisini gerçekleştirmiş olduğu tasavvur edilen bir milletin taçlandırılmasından ibarettir.

Bir Aile Olarak Millet

Haber söylemlerinde millet bahçeleri tanımlamaları yapılırken huzur, dinginlik ve sakinlik arayışında olan bir milletin altı özellikle çizilmektedir. Tüm bunlar aynı zamanda aile ile gerçekleşebilecektir. Yani millet, aileden oluşmuştur: “Vatandaşların şehrin stresinden uzaklaşarak aileleri ile birlikte vakit geçirmelerine imkân sağlıyor” (sabah.com.tr, 17.08.2018). Bir başka haberde de benzer bir bağlantının altı çizilmektedir. Bu sefer haberde konuşmasına yer verilen belediye başkanı buralarda “ailelerin rahatça vakit geçirip, piknik yapabileceğini” belirtmektedir (sabah.com.tr, 01.09.2018). Ayrıca aynı açıklamada millet bahçesinin nasıl bir hizmet sunacağı da millet kategorisinin içeriğine işaret etmektedir: “Yürüyüş ve bisiklet yollarının yanı sıra gösterilerin yapılabileceği festival alanı da burada hizmete girecek. Emeklilerin verimli vakit geçirebileceği tesis ve kütüphane yapıyoruz” (sabah.com.tr, 01.09.2018). Dolayısıyla mekân tüm millet içindir. Gençleri, emeklileri ve “zaman zaman” da olsa alt sınıfları kapsamaktadır. Kısacası organik bir millet tanımlamasının haber söylemlerinde altının çizildiği görülmektedir¹¹.

Bir üniversitenin koruluğunun millet bahçesine dönüştürülmesinin ele alındığı bir başka haberde de aile vurgusuna rastlanır. Haberde üniversite rektörünün açıklamalarına yer verilerek haber söyleminin kabul ettiği millet kurgusu söylemsel olarak gerekçelendirilmektedir. Habere göre rektör: “Bu eşsiz koruluk bütünlüğü korunarak Millet Bahçesine dönüştürülecek. Kentin merkezinde kalan oksijen deposundan vatandaşlarımız aileleriyle yararlanabilecekler... Çocuklarımız, gençlerimiz sporunu yapabilecek, aileler vakit geçirebilecek” (sabah.com.tr, 08.01.2019) demektedir. Dolayısıyla daha önce “oksijen deposu” (metafor) olarak kullanılmayan koruluk, millet bahçesi olarak millete açılmıştır. Bir başka haberde de benzer söylemsel kalıplarla karşılaşılmaktadır: “Gönül sofralarına ve etkinliklere de ev sahipliği yapan bu yeşil alanlar, komşuluk ve dostluk ilişkilerini de pekiştiriyor. Aileler ağaçlar altında piknik yaparken çocuklar da arkadaşlarıyla oyunlar oynayarak doyusya eğleniyor” (sabah.com.tr, 11.03.2019). Burada pikniğin bir aile etkinliği olarak altının çizildiğini de vurgulamak gerekmektedir. “Gönül sofraları” metaforu bu ailenin neye karşılık geldiğini de ima eder. Dayanışmacı ve olumlu topluluk tahayyülü aile metaforu ile millete aktarılmıştır. Ailenin millet bahçesinden nasıl tasarruf

¹¹ Bu durum popülist siyasal söylemin temel argümanına da uygun görünmektedir. Tanıl Bora ve Nergis Canefe (2002: 636), popülist ideolojilerde ‘halk’ şiarının hem egemen sınıfları hem alt sınıfların sistem-dışı yönelimlerini kayıt altına almaya elverecek bir ortalamaya karşılık geldiğini ifade eder.

edeceklerinin bir başka örneği de bir haber söyleminin merkezine yerleştirilen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamalarında karşımıza çıkar: “Şimdi millet bahçesinin de sözünü veriyoruz. Beyefendiyi, çocukları da alacaksınız yanınıza, beraberce millet bahçesine gideceksiniz, oralarda onlarla beraber yatıp yuvarlanacaksınız. Buna ihtiyacımız yok mu?” (sabah.com.tr, 19.06.2018). Yuvarlanan millet metaforu, aile gibi dayanışmış bir millete ait mekânda görünür olacak olan tek şeyin ne olduğunu da ima eder. Yuvarlanarak keyif çatan büyük bir aile olarak *millet*¹².

Tarihin, Geleneğin ve Doğalın Milleti

Mekânın *Sabah Gazetes*'indeki sunumlarında tarihsellik, gelenek ve doğallıkla tanımlanması, milletin nasıl kurgulandığına yönelik de bir izlek sunar. Örneğin bir haberde yer verilen bir açıklamada rahatlık, doğallık ve tarih arasında bir ilişki kurulduğu görülmektedir. Böylece tarihsel bakiye de doğallık kategorisine taşınmıştır: “Halkımız buralarda hem rahat bir nefes alırken, hem de adeta geçmişe yolculuk yapacak. Millet Bahçeleri aynı zamanda oranın doğal florasının korunduğu ve yaşatıldığı alanlar olacak” (sabah.com.tr, 27.09.2018). “Geçmişe yolculuk” metaforu milletin mekanla kurduğu tarihsellik ilişkisini güçlendiren stilistik bir kullanımdır. Aile, tarih ve doğallığın bir arada oluşu, dönemin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın açıklamalarına bir haberde yer verilerek söylemsel olarak bir kez daha meşru bir düzleme taşınmış olur:

Bahçelerimizi inşa ederken coğrafi ve tarihi özelliklerini de koruduk. Bu bağlamda Baruthane'deki tarihi çeşmeyi ve namazgâhı ihya ettik. İçerisindeki tescilli yapıları, duvarları ve Hünkâr Köşkü'nü de restore ediyoruz. Böylece dünü, bugünü ve yarını birlikte sunan yeni yaşam alanlarını şehrimize kazandırmış oluyoruz (sabah.com.tr, 17.11.2018a).

Millet bahçeleri dünü, bugünü ve geleceği her kuşağı kapsayan, doğal bitki örtüsüne sahip buraya, bize ait her şeyi ve herkesi kucaklayan ve koruyan bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bunlar kucaklayıcı mekânlardır. Söylemsel olarak bu millet, tarihiyle bütünleşmiş, doğayla iç içe, geleneğine bağlı, sınıfsız bir mekâna yakıştırılmıştır¹³. Kuşkusuz ki söz konusu içeriklerle AKP'nin organik,

¹² Wilhelm Reich (2002: 87), öznel coşkusal özleri açısından ele alındıklarında, *yurt* ve *ulus* tasarımlarının *ana* ile *ailenin* zihinde canlandırılmış simgeleri olduğunu belirtmektedir.

¹³ Bora ve Erdoğan (2003: 632) da muhafazakar popülizmin ayırt edici vasfının, toplumsal özne olarak halkı, geleneğin koruyucusu sıfatıyla yücelten bir popülizm oluşunda görürler. Buna göre halk, böylelikle, organik bir varlık, bir uzviyet, bir cemaat olarak tahayyül edilmiş, kurulmuş olur.

lideriyle bütünleşmiş ve devletiyle kaynaşmış millet tahayyülü arasında yakın bir bağlantı bulunmaktadır.

Millet Bahçesi Neye Karşı?

Haber söylemlerinde milleti dolayımlayan mekân tahayyülünde karşılaşılan bir başka söylemsel içerik de karşıtlıklardır. Bu karşıtlıkların farklı içeriklere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Karşıtlıklar haberlerde, önceki yönetimler, geziciler veya betonlaşma ile tüketim kültürü mekânları olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Örneğin dönemin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının açıklamalarına dayanan bir haberde şunlar aktarılmaktadır: “1994 öncesini hatırladığımızda, bugünlerin kıymetini daha iyi anlıyoruz. İstanbul susuzdu havasıydı. Adeta nefes alamıyordu. Yeşile ulaşmak zor, çimlere basmak yasaktı. Millet Bahçeleri dönemine nasıl geldiğimizi de unutmuyoruz” (sabah.com.tr, 17.11.2018a). Dolayısıyla bu mekânlar eski yönetimlerin temsil ettiği şeye değil, halkla birlik olmuş yeni bir yöneticiliğe karşılık gelmektedir. Bir başka açıklamada bu husus, daha belirgin olarak karşımıza çıkmaktadır:

Kahramanmaraş halkımızın ihtiyaçlarından birisinin de piknik yapabilecekleri temiz ve nezih bir ortam olması gerektiğine inandık ve bu vesile ile Menzelet Millet Bahçesini halkımızın hizmetine sunduk. Daha önceleri halkımız bu bölgede mesire alanı olmadığı için Tekir'e Göksun'a doğru nerede bir çam ağacı varsa onun altında piknik yapmaya giderlerdi. Şimdi buradalar (sabah.com.tr.com.tr, 06.02.2019).

Halkın piknik sevgisine duyarlı bir mekânsal örgütlenmedir millet bahçeleri. Milletin doğal halinin mekânsal yansımalarıdır. Bir başka haberde de Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin'in açıklamalarına yer verilmektedir. Burada da bir millet bahçesinin nasıl bir eksikliği kapattığına işaret edilirken benzer bir karşıtlık devreye sokulmaktadır:

Bu bölge tamamen gri alandı, bir ağaç yoktu. 5 yıldır mahalleleri dolaşıyorum, bir kadını, annem. 'Çocuklarımız, gençlerimiz, annelerimiz için bir ağaç yok' dediler, 'Bir ağaç yok ki çocuklarla altında oturalım. Sen annesin bizi anlarsın' dediler. İnsanın fikren, zikren ve bedenen neye ihtiyacı varsa bu millet bahçesinde bunlar var. Aynı zamanda biz de bir sahre kültürü var. (sabah.com.tr, 22.02.2019).

Burada karşıtlığın yerelle evrensel arasında oluşturulduğunu, pikniğin, ailenin, anneliğin ve yerel kültürün (sahre) birbirine gönderme yaptığını görürüz. “Gri alan”

benzetmesi ise bu söz konusu bağı kuramamış olan tüm bağlamlara işaret etmektedir. Geçmiş yönetimde simgeleşen her şey bu gri alandadır.

Karşıtlığın bir başka boyutu ise çevreyi gözetmek ve gözetmemek üzerinden tesis edilmektedir. Bu yöndeki bir karşıtlık mekân dolayımı ile politik pozisyonu ve hangi milletin siyasetini yapıyor olunduğuna da işaret etmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bir açıklaması da bir haberde alıntılanmaktadır. Alıntı, haberin söylemsel meşruluk düzeyini de gerekçelendirmektedir:

Bize bu yakışır, bu millete bu yakışır. Çevrecilik adına yakıp yıkanlar, gezi olaylarını yapanlar, ülkenin hayrına her işin karşısına dikilenler gelip şu millet bahçelerine baksınlar ve gerçek çevrecilik nedir görsünler (sabah.com.tr, 17.11.2018b).

Biz ile millet arasında kurulan bağlantı, halktan bazı kesimlerin dışarda bırakılmasıyla kurulabilir¹⁴. Bu, mekânın düzenlenişine de yansımaktadır, biz ve bizim bahçemiz ile onların *Gezileri* birbirinden tamamen ayrı temsillere karşılık gelmektedir. Söyleme göre, gerçek çevrecilik, millet bahçesi ile somutlaşan bize, yani millete aittir.

Millet bahçeleri aynı zamanda betonlaşmaya ve alışveriş merkezlerine karşı bir girişim olarak da sunulmaktadır. Bir vatandaşın açıklamalarına dayanan haberde bu durum şöyle ifade edilmektedir: “Trabzon'da zaten yeterince betonlaşma var. Bunun üzerine buraya AVM veya beton yığınları yapmanın çok yanlış olacağını düşünüyorum. Tamamen halka açık yeşil alan olması lazım. Yeşillendirilip, devletin belli kesimi veya kurumuna değil; tüm sosyal hizmetleri ile vatandaşa açık olmalı” (sabah.com.tr, 27.05.2018). Dolayısıyla millet bahçeleri söylemde sivil mekânlar olarak görünür. Bunlar devletin değil, vatandaşındır. Betonlaşma bu sivilliğin karşıtıdır. Alışveriş merkezleri de aynı dizge içerisinde yer almaktadır. Bir başka haberde ise “Ankaralıların hafta sonlarını geçirme adetlerini değiştireceğiz. Ankara'da herkes alışveriş merkezlerine gidiyor. Burada iki turladıktan sonra yemek yiyip dönüyor. Bu kültürü değiştirmemiz gerekiyor” (sabah.com.tr, 13.02.2019) şeklinde bir açıklamayla söz konusu söylem bir kez daha gerekçelendirilmektedir. Başka bir haberde bu tepkinin en üst makamdan verildiği görülmektedir. Habere göre

¹⁴ Ernst Fraenkel (2020: 223), bir cemaatin içinde barış, huzur, düzen ve hukuk olması için bunun dışında kalan bir kavga, güç ve yok edişin hüküm sürdüğü bir alan olması gerektiğine işaret eder. Etienne Balibar da benzer bir tespitte bulunur. Ona göre, “ulus kendisi olabilmek için ırksal ya da kültürel olarak saf olmak zorundadır. Öyleyse ‘sahte’, ‘dış’, ‘melez’, ‘kozmopolit’ unsurları safdışı etmeden ya da bunları dışarı atmadan önce kendi içine dönmesi gerekmektedir” (Balibar, 2000: 81). Bu saflık ve kendi içine kapanan topluluk tahayyülüne karşı, Wilhelm Viroli'nin (1997) yurttaşlık erdemi ile ulaşılmış bir vatan sevgisine dayanan yurttaş topluluğunu da yerleştirmek gerekir. Bu ikisi arasındaki karşıtlık çalışmamızda da ortaya çıkan bir karşıtlıktır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Dev bir alan, orasını da yine buna çevirme, bir dönüşüm yaparak orayı da bir Millet Bahçesine dönüştürelim istiyoruz. Yani halkım bu tür yerlere rahatlıkla çocuklarıyla gitsin gelsin. Bunlara ihtiyaç var. Hep beton, beton, beton...” demektedir (sabah.com.tr, 23.05.2018). Burada millet bahçelerinin halkın rahatlığına yönelik olarak tesis edildiği görülmekte ve halkın rahatının betonlaşmayla kurulan bir karşıtlık içerisinde tesis edileceği haber söylemi tarafından vurgulanmaktadır.

Devletin Milleti ve Bahçesi

Millet bahçelerinin milli kimlikle örtüştüğüne dair söylemsel kalıplar gazete haberlerinde yer bulmaktadır. Örneğin bir haberde ABD'nin Türkiye'ye yönelik yaptırım kararlarına verilen sert tepkilerden biri olarak şu öneri gösterilmiştir: “İncirlik kapatılsın, Millet Bahçesi yapılsın” (sabah.com.tr, 03.03.2018). Burada millet bahçelerinin aynı zamanda milli bir kimliğe karşılık gelecek şekilde tanımlandığı görülmektedir. Bir başka haberde de yapılan açıklamalar vasıtası ile benzer kurgu devam ettirilir: “Meydanın alt kısmı otopark olurken üst kısmında Millet Kiraathanesi, sıcak su çeşmesi ve 'Tek Millet, Tek Bayrak, Tek Vatan, Tek Devlet'i temsil eden bir anıt yer alacak” (sabah.com.tr, 16.09.2018). Başka bir haber söyleminde de mekânın bu yöndeki kurgulanışına dair göstergeler bulunmaktadır. Örneğin Cumhurbaşkanı Erdoğan gazetede de yer alan bir açıklamasında Elazığ'da bir saldırıda yıkılan emniyet binası yerine yapılacak millet bahçesini şu şekilde tarif eder: “Orada biliyorsunuz maalesef şehitlerimiz oldu. TOKİ'ye talimat verdim... Orayı da Elazığ'a bir millet bahçesi olarak kazandırıyoruz. Güzel bir yere bir şehitler anıtı da koyacağız” (sabah.com.tr, 20.06.2018). Habere göre bu karardan Elazıglı bir vatandaş da onur duyduğunu dile getirmektedir: “Vatandaşlar buraya hem gelir, dinlenir hem de şehitlerimize dua eder. Elazığ'da böyle bir yerin olması güzel. Bunu destekliyoruz, olmasını da istiyoruz. Bu gibi yatırımların ve devletimizin her zaman yanındayız.” (sabah.com.tr, 20.06.2018). Mekân böylece verilen şehitlerin de hatırasını taşıyacaktır. Bu kategoride kullanılan açıklamalar haberlerdeki milli kimliğin ve hassasiyetlerin nerelerde sabitlendiğine de işaret etmektedir. Mekân bu milli kimliğin taşıyıcısıdır.

Sonuç olarak organik bir millet kurgusu, huzur arayan, aileyi merkeze koyan, doğal, basit bir millet söylemi ile gerçekleşir. Millet bahçeleri ise bu milletin hakiki mekânlarıdır. Mekân; burada sınıflar, gruplar, yaşlar üstü aile gibi bir organik toplum

kurgusunun uzantısı olarak okunur. Ancak bu birliktelik (mekânın ve milletin birliği) bazı karşıtlıklarla inşa edilebilmektedir.

Millete Karşı Millet: Millet Bahçelerine Muhalefet

Millet bahçelerine yönelik haberlerde, millet bahçelerine muhalefet eden, onun temsil ettiği millet kategorisine dahil olmayan ve henüz tamamlanmamış muhalif bir millet tasviri ile de karşılaşılır. Ele alınan gazetelerden *Sözcü'deki* haberler daha çok bu kategoriye dahil olabilmektedir.

Millet Bahçelerinin Karşısında Bir Millet

“ ‘Validebaşı Millet Bahçesi’ mahkemelik oldu” (sozcu.com.tr, 22.10.2018) başlıklı haberde İstanbul Üsküdar'daki Validebaşı Korusu'nu yapılaşma tehdidine karşı koruyan Validebaşı Gönüllülerinin korunun millet bahçesine dönüştürme projesinin iptali için idare mahkemesine başvurduğu belirtilmektedir. Haberde gönüller ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi arasında bir karşıtlık bulunduğu görülmektedir. Gönüllüler mahalle sakinlerinden imza toplamış ve internet üzerinden imza kampanyası düzenlemişlerdir. Validebaşı Gönüllülerinin yaptığı açıklamaya haberde yer verilir. Böylece haber, hangi millet kategorisinin yanında yer aldığını da göstermiş olmaktadır. Açıklamada Validebaşı Korusu'nun 1999 yılından bu yana 1.derece doğal ve tarihi sit alanı olduğuna, park veya bahçe olmadığına dikkat çekilmektedir. Haberin aktardığına göre açıklamada ayrıca “koruda yapılacak böyle bir çalışma doğal ekosistemi tahrip edecek, hayvanların doğal yaşam alanlarına zarar vererek onları korudan kaçırarak. Bu projenin uygulanması halinde, koru doğal sit alanı olmaktan çıkacak” denilmektedir. Haber söylemi böylece mücadelenin haklılığına yönelik bir meşruluk düzeyi oluşturmuştur. Haberde, mücadele eden gönüllüler ve mahalle sakinleri gerçek halkın temsilcisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Koruyan ve direnen halk betimlemesi veya iması başka haberlerde de karşımıza çıkmaktadır. “Köpek barınağı millet bahçesi oluyor: Hayvanseverler tepkili” (sozcu.com.tr. 14.01.2019) başlıklı haberde de Mogan ve Eymir göllerinin yer aldığı Gölbaşı ilçesinde Millet Bahçesi projesinin yapılacağı alanın belli olduğu ifade edildikten sonra, Ankara'nın Atatürk Kültür Merkezi arazisinden sonraki 2. millet bahçesinin, Eymir Gölü'nün hemen yanında, yaklaşık 800 bin metrekarelik alanda olacağı vurgulanır. Ancak habere göre millet bahçesinin kurulacağı bölgede sokak köpeklerinin bakıldığı köpek barınağı da bulunmaktadır. Haberde bölgedeki

köpeklerin niceliksel olarak mevcuduna değinildikten sonra incelemelerde bulunan gönüllüler, federasyon ve derneklerin duruma tepki gösterdiği belirtilmektedir. Burada yine hayvanseverler olarak tanımlanan halkın belediye ile bir karşıtlık içerisinde konumlandığı görülür. Öte yandan millet bahçesinin yapılmasına karşı olunmadığı ancak bunu yaparken hayvanların gözetilmesi gerektiğine yönelik vurgulara da haberde yer verilmektedir.

Millet Bahçesini Savunan Millet

Millet bahçeleri halkın savunduğu bir girişim olduğu sürece *Sözcü Gazetes*'nde olumlu karşılanmaktadır. "Milletin bahçesini millet kurtardı" (sozcu.com.tr, 11.11.2018) başlıklı haberde, Ataköy sahilinin son yeşil alanına inşaat yapılacağı belirtilerek, Bakırköylüler'in hukuk mücadelesi başlattığına ve bunu kazandıklarına yer verilir. Haberde "Baruthane arazisi şimdi Millet Bahçesi oldu Bakırköy Belediye Başkanı Kerimoğlu, 'Orayı halkın direnişi korudu' dedi" denilmektedir. Haberde CHP'li olduğu vurgulanan söz konusu ilçe belediye başkanının Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın yapacağı Baruthane Millet Bahçesi arazisinin betonlaşmaması için verilen mücadeleyi anlattığı vurgulanmaktadır. Böylece karşıtlığın hudutları belirlenmektedir. Daha sona belediye başkanın açıklaması aktararak muhalif bir halka işaret edilmekte ve haberin savunduğu halk kategorisi gösterilmektedir: "Bugün orası betonlaşmadıysa, Millet Bahçesi yapılıyorsa bunun arkasındaki irade Bakırköy Belediyesi ve Bakırköy halkıdır. Sayın Cumhurbaşkanı bir açılış yapacaksa bunun arkasındaki güç, orayı TOKİ aracılığıyla satıp imara açanlar değil aksine orayı direnerek halka kazandıran Bakırköylülerdir." Halk, burada Cumhurbaşkanı'da temsil olunan bir iktidara karşı direnenlerdir. Açıklama mücadelenin haklı bir sebep ve meşru bir düzlemde verilmekte olduğunu kanıtlar niteliktedir. Halk Bakırköylülerdir. Onların mücadelesi millet bahçesini korumuştur. Bu, direnen ve mekânın kazanılmasında "güç" metaforu ile temsil edilen bir halktır.

Halkın millet bahçelerine ilişkin bir başka kazanımı ise *Sözcü Gazetes*'nde "Esenler 'mangala evet' dedi" (sozcu.com.tr, 18.04.2019) başlığı ile duyurulmaktadır. Haberde İstanbul Esenler Belediyesi tarafından tartışma konusu olan 15 Temmuz Millet Bahçesi'nde mangal yakılıp yakılmamasının halk oylamasına götürüldüğü belirtilmektedir. "Burada mangal yakılmayacaksa buranın amacı ne? Piknik yapılmayacaksa ve bizlere bir faydası olmayacaksa buranın anlamı yok. Mangal yapılınsın diye ben orada oy kullandım zaten. Mangal yapılmalı ki halk sadece haftada

bir gün eğleniyor.” Mangalın yakılması gerektiğini savunan 70 yaşındaki bir başka yurttaş ise habere göre “Çayını içip, mangalını yakıp burada oturacaksın. Temiz, mis gibi hava burası” diye konuşmaktadır. Söz konusu açıklamalar mangalın doğal bir talep olduğunu ve bu doğallığını da yine doğal bir plebisit oylama ile göstereceğine işaret eden içeriklere sahiptir. Bu açıklamalar mangal, halk ve park arasındaki ilişkiyi meşru düzeye taşıyan bir mahiyete sahiptir. Bu millet, mangal istemektedir. Elias Canetti (2012: 79), ateşi kitlenin simgelerinden biri olarak görür. Ateşin başında oturup onu kontrol etmek kadar, ateş gibi yaygın, bulaşıcı ve yıkıcı olmak kitlenin alameti farikalarındandır. Burada da insanlar ateş (mangal) etrafında bir araya gelerek bir topluluk veya halk haline gelmektedir.

Devletin Mağdur Ettiği Millet

Zaman zaman *Sözcü Gazetes*'ndeki haber söylemlerinde millet bahçeleri yüzünden halkın devletle karşı karşıya geldiği tespit edilebilmektedir. “Valilik halk plajına karşı çıktı! Gerekeç: Millet bahçesi olacak” (sozcu.com.tr, 25.06.2019) başlıklı haber, halk plajı ile millet bahçesi arasındaki bir karşıtlığa odaklanmaktadır. Millet bahçesi devletinken, halk plajı halkındır. Haberde Mersin'in CHP'li Belediye Başkanı olduğunun altı çizilen belediye başkanının sahilde halka açık plaj yapmak için çalışma başlattığı ancak bunun valilik engeline takıldığı ifade edilmektedir. Haber söylemi “millet” ve “halk” olarak bölünen iki toplumsal kategorinin temsil edildiği mekânlar arasındaki karşıtlığı “engele takılma” metaforu ile odağına alır. Bu karşıtlığın aynı zamanda söylemsel dizgede merkez ile yerel yönetim, CHP ile hükümet, devlet ile halk ve devletin milleti ile halk arasında şekillendiği ifade edilebilir.

Benzer bir karşıtlık bir haberde daha karşımıza çıkmaktadır. “Rize'de parkta isim tartışması yargıya taşındı” (sozcu.com.tr, 31.07.2019) başlıklı haberde yerel yönetimler ile hükümet, millet bahçesi yüzünden karşı karşıya gelir. Bahçe toplumsal karşıtlığın somut düzleme taşındığı bir zemine dönüşür. Habere göre, Rize'nin Fındıklı ilçesinde ‘Millet Bahçesi’ olan parkın ismini ‘100'üncü Yıl Atatürk Parkı’ olarak değiştiren belediyenin astığı tabelanın kaldırılmasının istendiği Kaymakamlık talimatı, yargıya taşınmıştır. Söylemin pozisyonu yerel yöneticinin açıklamaları ile güçlendirilir: “Kaymakamlık kamu suçu işlediğimizi belirterek Atatürk ismini ivedilikle indirmemizi istedi. Atatürk ismini asmak mı kamu suçudur?” Yerel yönetim bu sefer Cumhuriyetin kurucusuna yapılan gönderme ile mekânı tanımlar. Haberin merkezin dışında bırakılmış halk kategorisinin Cumhuriyetin kurucusuna

yapılan atıfla aslında merkezde olduğuna işaret edilmektedir. Haberin olayın nasıl geliştiğini ilişkin artalan bilgilerinde de söz konusu karşıtlığın tarihsel seyri okura sunulmaktadır. Habere göre yerel yönetim millet bahçesinin adını “100’üncü Yıl Atatürk Parkı” olarak ve aynı yerde yer alan bir başka yapının Millet Kiraathanesi olan adını ise “Kazım Koyuncu Kültür ve Sanat Evi” olarak değiştirmiştir. Ancak bu değişiklik kaymakamlık tarafından onaylanmamıştır. Haberde halk kategorisinin mekân üzerinden tesisi, bu sefer seçilmişler ile atanmışlar arasındaki karşıtlıktan tesis edilmektedir. Seçilmişlerin mekâna yönelik tasarrufunda simgeselleşmiş isimler de öne çıkmaktadır.

Mağdur edilen halk tanımlamasına *Sözcü Gazetesinde* “Milli sporcular Millet Bahçesi’ne feda edildi” (27.10.2018) başlıklı haberle de devam edilmektedir. Bu sefer milletin sporcuları mekâna yani millet bahçesine feda edilmiştir. Millet mekânı, burada millete karşıdır. Haberde 60 branşın spor yapabildiği Konya Atatürk Stadyumu’nun Millet Bahçesi yapılmak üzere yıkıldığı ve biri olimpiyat dördüncüsü olmak üzere üçü milli atlet ve yüzlerce sporcunun ise ortada kaldığı ifade edilmektedir. Sporcuların Konya Tren Garı yanında bulunan istasyon parkında antrenman yaptığı vurgulanan haberde halk kategorileri arasında bulunan karşıtlık bir yetkilinin açıklaması ile belirginleştirilmektedir: “Milletin Spor Kompleksi, 7’den 70’e her kesimi kucaklar, içinde barındırırdı. Binlerce sporcu, spor adamları, veliler burada buluşurdu. O tesis milletindi zaten. Anlamadığım, kış mevsimi sert geçen Konya’mızın, 4-5 ayında belli bir grup insan dinlensin, piknik yapsın diye mi heba edildi.” “Belli bir grup insan” olarak tanımlanan kategori milletin karşısındaki millettir. İkili millet, mekân düzenlemesinin sonucudur. Haberde özellikle amatör ve popüler olmayan spor branşları için kullanılan mekânın yıkılmasının yarattığı mağduriyet röportajlarla da desteklenmektedir. Yıkılan spor kompleksinden yararlanan ve daha az popüler olan branşlarla ilgilenen sporcuların etkinliklerini ve antrenmanlarını gerçekleştirmemiş olmasının vurgulanması, dışarıda bırakılmış olanların mağduriyetini temsil eder. Haber söylemi, bu dışarıda bırakılmışların sorunlarını ele almaktadır.

Özellikle *Sözcü Gazetesinde* karşımıza çıkan millet, taleplerini dile getiren, savunmada olan, oluşum halindeki bir halktır. Burada millet, doğal, basit, Cumhuriyetle özdeşleşmiş (Atatürk simgesi), dışarıda bırakılanlar (popüler olmayan sporcular, hayvanseverler gibi) ve mücadele eden *halk*’tır. Öte yandan bazı haberlerde, millet bahçesinin kendisine değil, millet bahçesinin ismine veya kurulduğu

yerde oluşturduğu kimi mağduriyetlere odaklanıldığı görülür. Dolayısıyla mesele millet bahçesinin kendisi değildir. Millet bahçeleri, çoğunlukla bu haberlerde hükümetin ve devlerin bir icrası olarak görülür ve bunların gerçek milletle ilgisizliğinin altı çizilir.

Sonuç

Millet bahçeleri henüz bitmemiş bir projedir. Bu, onun fiziki olarak tamamlanmamış olmasından çok, üzerinde hangi milletin eyleyeceğinin açık olmadığına karşılık gelir. Ancak *Sabah Gazetesinde* karşımıza çıkan halk imgesi, millet bahçelerinin nasıl bir millete hitap etmekte olduğunu ortaya koyar niteliktedir. *Sözcü Gazetesinde* ise bu millet, oluşum halindedir.

Millet bahçeleri etrafında dönen farklı siyasal pozisyonlara yönelik gazete haber içeriklerinde söylemsel olarak iki milletle karşılaşılmaktadır. Bu milletlerden ilki, *Sözcü Gazetesinde* direnen, mücadele eden bir niteliğe sahiptir. Ancak burada bahçenin ne olması veya neye karşılık gelmesi gerektiğini ifade eden bir milletten çok, millet bahçelerine yönelik bir itirazı olan oluşum halindeki bir halk söz konusudur. İçerikleri muallak, değişken ve belirsizdir bu halkın. Diğer tarafta ise (*Sabah Gazetesini*) siyasal mekanizma ile özdeşleşen ve bunu da mekâna yansıtan *olumsal* bir millet kurgusu ile karşılarız. Buradaki millet, halihazırda mevcut olan, değişmeyen, çatışmasız ve talepleri belli olan, durağan bir millettir. Popülist siyasal söylemin izleri burada takip edilebilir. Öte yandan tam olarak kendini gerçekleştirmiş olan bir millet imgesinin, bunu ancak kendi karşıtıyla ve dışarıda bıraktığı bir milletle tanımlanmak durumunda oluşu, onun mutlak imkansızlığına da işaret eder. Bu imkânsızlık, aynı zamanda tereddüt, endişe ve korkunun da kaynağıdır.

Neticede, *Sözcü Gazetesini* temsil ettiği siyasal pozisyonun tarihsel kabulleri o yönde olmasa da henüz oluşmamış bir halka dayanırken, *Sabah Gazetesinde* karşımıza çıkan ikinci perspektifin milleti değişmez kılarak *mitik* bir niteliğe dönüştürdüğü görülmektedir. Hegemonik mücadelenin Türkiye siyasetinde bu iki kategorinin yani mit olarak millet ile oluşmamış halk arasında gerçekleşeceğini, ancak donmuş olanın siyasetin dışına taşarak siyaset dışı bir totalitarizm potansiyeli taşıdığını diğerinin ise en azından şimdilik belirsizliğe açıklığıyla -geçmişine nazaran- daha fazla siyasete açık olduğunu söyleyebiliriz.

Kaynakça

- Akçaoğlu, Aksu (2019). *Zarif ve Dinen Makbul*. İstanbul: İletişim.
- Adorno, Theodor W. (2012). "Kültür Endüstrisi: Kitlelerin Aldatılışı Olarak Aydınlanma." Çev., Nihat Ülner. *Kültür Endüstrisi ve Kültür Yönetimi* içinde. İstanbul: İletişim. 47-108.
- Aksakal, Hasan (2015). *Türk Politik Kültüründe Romantizm*. İstanbul: İletişim.
- Altan, Elvan T. (2015). "İzmir Fuarı, Kültürpark ve Türkiye'nin İnşası." *İzmir Kültürpark'ın Anımsa(ma)dıkları*. Ahenk Yılmaz, Kıvanç Kılınç ve Burkay Pasin (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 165-188.
- Anderson, Benedict (2007). *Hayali Cemaatler*. Çev. İskender Savaşır. İstanbul: Metis.
- Ateş, Kazım (2017). "AKP, Dinsel Popülizm ve Halk-olmayan". *Mülkiye Dergisi*, 41(1): 105-129.
- Ayan, Vahdet Mesut (2019). *AKP Devrinde Medya Alemi*. İstanbul: Yordam.
- Balibar, Etienne ([1993] 2000). "İrkçilik ve Milliyetçilik." *İrk Ulus Sınıf*. Çev., Nazlı Ökten içinde. İstanbul: Metis. 50-87.
- Baykan, Toygar Sinan (2019). "Türkiye'de İdeolojik ve Programatik Olmayan Parti-Seçmen Bağları Üzerine Kavramsal Bir Tartışma: Popülizm, Personalizm, Patronaj". *Toplum ve Bilim*, 147: 10-45.
- Bora, Tanıl (der.) (2017). *İnşaat Ya Resulullah*. İstanbul: Birikim.
- Bora, Tanıl ve Nergis Canefe (2002). "Türkiye'de Popülist Milliyetçilik." *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 4 Milliyetçilik*. Tanıl Bora (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 635-662.
- Bora, Tanıl ve Necmi Erdoğan (2003). "Muhafazakar Popülizm." *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 5 Muhafazakarlık*. Ahmet Çiğdem (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 632-645.
- Canetti, Elias ([2010] 2012). *Kitle ve İktidar*. Çev., Gülşat Aygen. İstanbul: Ayrıntı.
- Curran, James (2016). "Entertaining Democracy in the Era of Neo-liberalism". *Brazilian Journalism Research*, 12 (2): 12-29.

- Çavuşoğlu, Erbatur (2014). *Türkiye Kentleşmesinin Toplumsal Arkeolojisi*. İstanbul: Ayrıntı.
- Çelik, Nur Betül (2002). "Kemalizm: Hegemonik bir Söylem". *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 2 Kemalizm*. Ahmet İnel (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 75-91.
- Demirkent, Dinçer (2017). *Bir Devlet İki Cumhuriyet*. İstanbul: Ayrıntı.
- Doğanay, Ülkü (1999). "Türkiye'de Siyasal İslam ve Kentsel Mekanlar: Fazilet (Refah) Partili Büyükşehir Belediyesi'nin Ankara'daki Uygulamaları". *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 8 (1): 3-19.
- Durna, Teczan, Mutlu Binark ve Günseli Bayraktutan (2019). *İletişim Hakkı ve Yeni Medya*. Ankara: UM:AG Araştırmacı Gazetecilik Vakfı.
- Elias, Norbert (2004). *Uygarlık Süreci I*. Çev., Ender Ateşman. İstanbul: İletişim.
- Fairclough, Norman (2003). "Söylemin Diyalektiği." Çev., Barış Çoban. *Söylem ve İdeoloji*. Barış Çoban ve Zeynep Özarıslan (der.) içinde. İstanbul: Su. 173-184.
- Fraenkel, Ernst (2020). *İkili Devlet Diktatörlük Teorisine Bir Katkı*. Çev., Tanıl Bora. İstanbul: İletişim.
- Gürkaş, Tayfun (2009). "Bir Mimarlık Tarihi Alanı Olarak Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı Tarihi ve Peyzaj Mimarlığı Devlet İdeolojisi İlişkisi". *Türkiye Literatür Araştırmaları Dergisi*, 7(13): 171-190.
- Habermas, Jürgen (2014). *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*. Çev., Tanıl Bora ve Mithat Sancar. İstanbul: İletişim.
- Harvey, David (2012). *Sermayenin Mekânları*. Çev., Başak Kıcıır, Deniz Koç, Kıvanç Tanrıyar ve Seda Yüksel. İstanbul: Sel.
- Hobsbawm, Eric J. (1995). *Milletler ve Milliyetçilik*. Çev., Osman Akınhay. İstanbul: Ayrıntı.
- Işıklar Bengi, Sena (2019). "Kentte Devletin Ayak İzi: Atatürk Kültür Merkezi Millet Bahçesi". *IV. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi*. 16-18 Ekim. <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/61690234>. Erişim Tarihi: 09.05.2021.
- İnceoğlu, Yasemin ve Savaş Çoban (2016). "Şimdi Haberler." *Haber Okumaları*. Yasemin İnceoğlu ve Savaş Çoban (der.) içinde. İstanbul: İletişim. 17-64.
- Jay, Martin (2014). *Diyalektik İmgelem*. Çev., Sevgi Doğan. İstanbul: Ayrıntı.

- Laclau, Ernesto (2018). *Popülist Akıl Üzerine*. Çev., Nur Betül Çelik. Ankara: Epos.
- Lefebvre, Henri (2011). *Kentsel Devrim*. Çev., Selim Sezer. İstanbul: Sel.
- Medya için Özgürlük. *Medyada Sahiplik Yapısındaki Değişim ve Sonuçları Raporu*. Gazeteciler Cemiyeti. http://www.pressforfreedom.org/wp-content/uploads/2019/02/durum_2018_medya-sahipli%C4%9Fi_raporu.pdf. Erişim tarihi: 12.11.2021.
- Mouffe, Chantal (2019). "Carl Schmitt ve Liberal Demokrasinin Paradoksu". *Carl Schmitt'in Meydan Okuması*. Chantal Mouffe (der.) Çev., Hivren Demir Atay ve Hakan Atay içinde. İstanbul: İletişim. 59-80.
- Müller, Jan-Werner (2017). *Popülizm Nedir?* Çev., Onur Yıldız. İstanbul: İletişim.
- Nispet, Robert (1986). *Conservatism: Dream and Reality*, Bristol: Open University.
- Özet, İrfan (2019). *Fatih Başakşehir*. İstanbul: İletişim.
- Özgüç Erdönmez, Müge İpek ve S. Aslı Aydoğdu Ünlü (2009). "Kentsel Açık Alanları Etkileyen Sanat Akımlarının Türkiye'deki Yansımaları: İstanbul Örneği". *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 59(2): 33-50.
- Reich, Wilhelm. (2002). *Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı*. Çev., Bertan Onaran. İstanbul: Payel.
- Sabah Gazetesi. www.sabah.com.tr. Erişim tarihi: 03.05.2021.
- Sağlık, Alper, Abdullah Kelkit, Merve Temiz, Elif Sağlık ve Mehmet İlkan Bayrak (2019). "Millet Bahçesi Kavramı: Kahramanmaraş İli Örneği". *Van 100. Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı: 11-30.
- Sennett, Richard ([1999] 2013). *Gözün Vicdanı*. Çev., Süha Sertabiboğlu ve Can Kurultay. İstanbul: Ayrıntı.
- Sennett, Richard. ([1996] 2016). *Kamusal İnsanın Çöküşü*. Çev., Serpil Durak ve Abdullah Yılmaz. İstanbul: Ayrıntı.
- Serter, Gencay (2018). *Muhafazakar Kentin İnşası*. İstanbul: Notabene.
- Sözcü Gazetesi. www.sozcu.com.tr. Erişim tarihi: 01.05.2021.
- Tokdoğan, Nagehan (2018). *Yeni Osmanlıcılık, Hınç, Nostalji, Narsizm*. İstanbul: İletişim.

- van Dijk, Teun (2003). "Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım." Çev., Nurcan Ateş. *Söylem ve İdeoloji*. Barış Çoban ve Zeynep Özarlan (der.) içinde. İstanbul: Su.13-109.
- van Dijk, Teun (2007). "Medya İçerikleri Bir Söylem Olarak Haberin Disiplinler Arası Çözümlemesi." Çev., Ümit Atabek. *Medya Metinlerini Çözümlemek*. Gülseren Şendur Atabek ve Ümit Atabek (der.) içinde. Ankara: Siyasal. 164-181.
- Viroli, Maurizio (1997). *Vatan Aşkı*. Çev., Abdullah Yılmaz. İstanbul: Ayrıntı.
- Williams, Raymond (2017). *Kültür ve Toplum 1780-1950*. Çev., Uygur Kocabaşoğlu. İstanbul: İletişim.
- Yabancı, Bilge (2018). "Avrupa'nın Çeperinde Popülizm: Türkiye, Doğu Avrupa ve Balkanlar'da Çoğunluk İktidarlarının Otoriterlik Stratejileri". *Birikim*, 354: 9-20.